

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO

Statens idrottsråd

**Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan
sivistys- ja tiedejaosto,
asiantuntijakuuleminen
19.10.2022**

Toni Piispanen
erityisasiantuntija
valtion liikuntaneuvosto

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens idrottsråd

Taustaa

- Noin kolmannes väestöstä liikkuu terveytensä kannalta riittävästi. Toimintarajoitteiset henkilöt liikkuvat vielä muuta väestöä vähemmän.
- Tuore tutkimus (UKK-instituutti): Korona-aikana työikäisten aikuisten liikkuminen vähentyi 400 askelta päivässä.
- Liian vähäisen liikkumisen yhteiskunnalliset kustannukset arviolta 3 miljardia euroa vuodessa.
- Väestön heikkenevä fyysinen kunto ja toimintakyky sekä tarve pidentää työuria on haastava yhtälö

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens idrottsråd

1) Liikunnan nykytasoinen rahoitus turvattava pitkäjänteisesti

- Valtion liikuntatoimen määrärahoista rahoitetaan suomalaisen liikunta- ja urheilukulttuurin kannalta keskeisiä toimintoja, kuten kuntien liikuntapalveluita ja liikuntapaikkarakentamista, kansalaistoimintaa, huippu-urheilua, liikunnan koulutusta ja tutkimusta, suur tapahtumia sekä eri väestöryhmien fyysistä aktiivisuutta edistävää Liikkuvat-kokonaisuutta ja erilaisia hankkeita.
- Vuoden 2023 talousarvioesityksessä liikunnan rahoitus säilyy edelliseen vuoteen verrattuna ennallaan.
- Liikuntaneuvosto näkee myönteisenä sen, että rahapelitoiminnan ja liikuntatoimen rahoituksen välinen keskinäisriippuvuus katkaistaan vuodesta 2024 alkaen.

→ Valtion liikuntaneuvosto pitää yhteiskunnallisesti tärkeän liikuntatoimialan toimintaedellytysten turvaamiseksi välttämättömänä, että valtionrahoituksen nykytasoa turvataan pitkäjänteisesti.

2) Liikuntapaikkojen kohonneisiin energiakustannuksiin tarvitaan kompensatiomekanismeja

- Monien laajoja käyttäjäryhmiä palvelevien liikuntapaikkojen (kuten uimahallit, jäähallit ja palloiluhallit) ylläpito kuluttaa paljon energiaa. Kohonneet energiakustannukset aiheuttavat haasteita erityisesti kuntien taloudelle, mutta myös liikuntapaikkoja omistavien yksityisten yritysten ja urheiluseurojen taloudelle.
 - Kunnat ja urheiluseurat joutuvat miettimään liikuntapaikkojen aukioloaikojen supistamista tai jopa niiden sulkemista kokonaan.
 - Koronapandemian jälkeen on juuri palattu harrastusten pariin. Esimerkiksi ikääntyneillä ja toimintarajoitteisilla henkilöillä keskeinen toimintakykyä ylläpitävä liikuntapaikka on uimahalli. Tärkeää varmistaa, että harrastaminen ei katkea uudelleen, jos liikuntapaikkoja suljetaan ja/tai harrastamisen hinta nousee merkittävästi.
- ➔ Valtion liikuntaneuvosto esittää, että valtionhallinnossa etsitään erityisiä keinoja tukea myös liikuntapaikkojen ylläpitäjiä (kunnat ja yksityiset liikuntapaikat) nousseiden energiakustannusten kattamisessa. Lisäksi liikuntapaikkojen omistajia ja ylläpitäjiä on tärkeää kannustaa energiansäästötoimiin. Liikuntapaikkojen kokonaan sulkemisen tulisi olla viimeinen vaihtoehto.

3) Liikuntapaikkarakentamisen valtionavustamisen taso varmistettava – Rakentamiskustannukset nousseet merkittävästi

- Kunnissa on paljon liikuntaolosuhteiden kunnostamistarpeita ja korjausvelkaa. Liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusten saajia ovat pääasiassa kunnat. Valtion tuella on monissa tapauksissa ratkaiseva vaikutus liikuntapaikkojen rakentamis- tai peruskorjaushankkeiden käynnistymiselle.
- Valtionavustuksen vipuvaikutus liikuntapaikkainvestointeihin on merkittävä. Esim. v. 2022 OKM:n päätäntävaltaan kuuluvilla liikuntapaikkarakentamisen n. 17 M€ valtionavustuksilla käynnistettiin rakentamishankkeita n. 187 M€ arvosta (luvat ei sis. Olympiastadionia).
- Rakennuskustannusten nousu aiheuttaa haasteita kuntien rakentamishankkeiden toteuttamiselle. Jos hankkeita ei käynnistetä suunnitellusti, korjausvelka kasvaa ja rahoituspainee kasautuvat tuleville vuosille.

→ Liikuntaneuvosto pitää tärkeänä, että liikuntapaikkarakentamisen valtionavustamisen taso säilytetään vähintään ennallaan tulevina vuosina, kuten valtion talousarvioesityksessä v. 2023 osalta esitetään. Jatkossa on pohdittava, olisiko rakennuskustannusten noustessa tarpeen nostaa yksittäiselle hankkeelle myönnettävää euromääräistä ylärajaa.

Lisäksi liikuntapaikkojen valtionavustamisessa on tärkeää jatkossa priorisoida liikuntapaikkojen energiatehokkuutta parantavia hankkeita. Myös erilaisilla valtion vihreän siirtymän rahoitusinstrumenteilla olisi perusteltua rahoittaa liikuntapaikkojen energiatehokkuutta edistäviä rakennushankkeita.

4) Arkiliikkumista edistävän Liikkuvat-kokonaisuuden resurssit turvattava pitkäjänteisesti – Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman toimenpiteisiin tarvitaan kaksi miljoona euroa

- Liikkuvat-kokonaisuuden tavoitteena on liikunnallisen elämäntavan edistäminen eri ikäisten ihmisten arkiympäristöissä. Toimintakulttuurin muutos vie aikaa ja ohjelmatyötä onkin toteutettava pitkäjänteisesti. Paikallisen toimeenpanon (kuntien toimenpiteiden) resursointi on keskeinen keino ohjelmien tavoitteiden toteuttamisessa.
 - Ikiliikkuja- sekä Liikkuva aikuinen -ohjelmien paikalliseen toimeenpanoon on käytettävissä v. 2023 jonkin verran rahoitusta. Liikkuva varhaiskasvatus, -koulu ja -opiskelu -ohjelmien paikalliseen toimeenpanoon ei ole v. 2023 talousarviossa varattu rahoitusta yleisestä budjetista. V. 2024 Liikkuvat-kokonaisuuden paikalliseen toimeenpanoon ei ole osoitettu budjettirahoitusta yhdellekään ohjelmalle.
- Valtion liikuntaneuvosto pitää erittäin tärkeänä, että eri väestöryhmien fyysistä aktiivisuutta edistävän ja rakenteellisiin muutoksiin tähtäävän valtakunnallisen Liikkuvat-kokonaisuuden paikallisen toimeenpanon resurssit turvataan pitkäjänteisesti.
- Liikkuva varhaiskasvatus -ohjelman tavoitteena on, että jokaisella lapsella on päivittäinen mahdollisuus liikkumiseen osana varhaiskasvatuspäivää. Liikuntatottumukset alkavat vakiintua ja eriytyä jo noin 3-vuotiaasta alkaen. Ohjelman kautta kunnille on myönnetty avustuksia varhaiskasvatuksen liikunnallistamisen toimenpiteisiin. V. 2023 valtion talousarvioon ei ole varattu määrärahaa paikallisten kuntakoordinoitujen hankkeiden tukemiseen.
- Liikuntaneuvosto esittää, että Liikkuva varhaiskasvatus -toimenpiteisiin kohdennetaan kaksi miljoona euroa vuodelle 2023.

VALTION LIIKUNTANEUVOSTO
Statens idrottsråd

Edellä esitetyistä teemoista kerrotaan tarkemmin sivistys- ja tiedejaostolle toimitetussa kirjallisessa valtion liikuntaneuvoston lausunnossa.

Valtion liikuntaneuvoston lausunto valtion talousarviosta 2023 kokonaisuudessaan: www.liikuntaneuvosto.fi/lausunnot-ja-julkaisut/lausunto-talousarvioesityksesta-2023/

Kiitos!